Lignitbányászati emlékház

3036 Rózsaszentmárton, Hunyadi út 2., Tel.: 37/384-127

A települést a mátraaljai lignitbányászat bölcsőjének is nevezik, itt kezdődött el a lignit kitermelése az 1890-es évek végén. A fellendülést az 1918-ban létrehozott Mátravidéki Szénbányák Rt. megalakulásától számítják. Az emlékház az 1904-ben épült iskolaépületben kapott helyet. Az emlékház udvarán látható a József lejtős akna, mely Ursitz József Kossuth-díjas bányamérnökről kapta a nevét. A szabadtéri kiállításon a mélyművelésű bányákban használt rönkfákból összerakott máglyarakással találkozunk, gumihevederes szállító szalaggal, pajzsfronti elemekkel, vasúti sín csillékkel, egy diesel mozdony személyszállító kocsikkal (népes). Ez utóbbi, több más tárggyal együtt a Mátrai Erőmű ajándékaként került ide. Az emlékház kiállítótermében a lignitbányászattal kapcsolatos kézi és gépi eszközöket, bányász egyenruhákat, ásványi kőzeteket, bányászati világítási eszközöket lehet megtekinteni. Az épület másik felében a Mátra egyetlen iskolatörténeti gyűjteménye kapott helyet. A bányászmúltat jelzi a településre vezető úton kiállított E-303-as kotrógép, szintén a Mátrai Erőmű jóvoltából.

Parádóhuta – Asztalos Johák kiállítás

3240 Parád, Kékesi út 2., Tel.: 36/544-072, 30/236-4500

Parád kevéssé ismert kiállítása Asztalos Johák faragó művész gyűjteménye, mely jelenleg a volt tűzoltószertár épületében kapott helyet. Asztalos Johák kisfiú korában, pásztorként kezdett el foglalkozni a faragással. Felnőttként, a munka mellett is folytatta ezt a tevékenységét. A kiállításon láthatók az életnagyságú faragott szobrok, amelyek élethűen ábrázolják az itt élő, elsősorban mezőgazdasággal foglalkozó emberek mindennapjait. A szobrok élő, valóságos alakok után készültek, többek közt a cigány házaspár alakja vagy a betyár Sobri Jóska és Rózsa Sándor szobra. Emellett a művész érdeklődését hűen tükrözi a többi betyár alak szobra. Történelmi alapú faragásai közül kiemelkedik. a Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulójára készült díjnyertes pályaműve: „A Rákóczi-szabadságharc története". Parádfürdő legnevezetesebb látnivalóját 1880-ban építtette Ybl Miklós tervei alapján gróf Károlyi György. Az uradalmi istállót díszes külseje és vörös márványnyal díszített belső kialakítása miatt Cifra istállónak nevezik. Itt található a Kocsimúzeum, ahol sok érdekesség látható.

Recsk – Bányászati kiállítás

Recsk, Várbükki út 10., Tel.: 36/477-129, 20 /935-9043

Az 1943-ban elkészült épület belső faszerkezetét, márama-rosi fenyőkből készült eredeti famennyezete teszi rendkívül széppé. Az épület eredetileg Bányász Kultúrotthonnak készült, és a mára már megszűnt ércbánya tartotta fenn. A település önkormányzata felújította és 2000-ben adta át a kiállítást, mely bemutatja az ércbányászat egyes emlékeit. A bányászatban használt eszközök mellett több mint 150 ásványt, földrágakövet tekinthetnek meg a látogatók. Az előtérben egyedülálló módon Magyarország kőbányászatának néhány emléke látható. A gazdag fotóanyagban több különlegesség is látható. Az egyik legkedveltebb tárgy az a vödör, melyen mészkő kicsapódás látható. Az udvar fedett részében bányagépek kaptak helyet. A recski bányászat története visszanyúlik az 1780-1805 közti évekre, az 1840-es évektől kezdődően folyt a felszínközeli arany- és rézércek üzemi méretű bányászata. A háborús időszak alatt az érckészletek csökkentek, a termelés leállt, csak 1951-ben indult újra, majd 1979-ben végleg leállt a termelés.

Sirok – Palóc tájház

3332 Sirok, Petőfi S u. 4., Tel.: 36/561-000

A falu központi részén áll a műemléki védelem alatt álló lakóépület. A 19. sz. közepén épített lakóházat többször átalakították. Alaprajzi elrendezése: szoba-konyha-szoba-hátsó konyha, mely eredetileg kamra volt. Maga a lakóház is jelentős épület, de a lakóház udvari homlokzata előtt végigfutó törpeoszlopos, bimbófejezetes tornác kiemelkedő értékűvé teszi az épületet. Ezek az oszlopok a környéken dolgozó olasz kőfaragómesterek munkái. A tájház hátsó szobájában a siroki önkormányzat palóc szobát rendezett be, palóc motívumokkal díszített bútorok készültek. Az épületben eredetileg található szabadkéményt a megszélesített harántfalakra épített dongaboltozattal fedték be. A lakóépülethez a telek hátsó része felé kapcsolódott egy romos istálló/csűr. A tulajdonos Műemlékek Nemzeti Gondnoksága a siroki vár EU projekt felújítása keretében Országh Kristóf rendezvényház néven felújítja a tájházat is, felépíti a csűrt, ahol rendezvények tarthatók. Emellett az udvaron vár játszótér épül.

Bodony – Kincsesház

3243 Bodony, Kossuth Lajos u. 29. , Tel.: 30/930-6835

Kevéssé felfedezett aprócska zsákfalu, melyet Parádról érünk el. Számtalan régi, szép porta fogadja a látogatókat, ám természeti értékeit sem ismerik sokan, így a Panoráma utat a Kopaszra, ahonnan pazar kilátás tárul elénk. A Kiskata-réti víztározó a környék egyik legjobban kiépített horgásztava. Az összel ide látogatók este a tó környékén szarvasbikák bőgését is megtapasztalhatják. A „Múlt és jelen" múzeuma Fejes László és családjának a gyűjteménye. Les Gábor fazekas, népi iparművész műhelye is csodákat rejt. Munkáiban az erdélyi fazekasság gazdag motívumvilága elevenedik meg. A Kincsesház régi idők emlékét őrzi. Gál Krisztina és férje keze munkáját dicséri a felújított ház és a népi motívumgyűjtemény. Ennek épülete egykor nyári konyhaként szolgált. A falak vidáman tarkállanak a sok-sok díszes tányértól, szövött és hímzett falvédőktől, faragott tárgyaktól, amelyek mind-mind a „régi emberek" keze munkáját dicsérik. A vendégek kecsketejből készült termékeket kóstolhatnak és vásárolhatnak.

10 nap kiállítóhely a Mátrában

mátra élmény minden évszakban

Mátra Jövője Turisztikai Egyesület

Gyöngyös – Mátra Múzeum

3200 Gyöngyös, Kossuth u. 40., Tel.: 20/370-4690

A barokk stílusú kastélyt Orczy Lőrinc építtette 1769-70-ben. Unokája az U alakú épületet 1826-ban klasszicista stílusban átépítette. Az Orczy örökösöktől 1937-ban vette meg a város a kastélyt ahol 1957-től működik a múzeum. A kastélyt az elmúlt években felújították, elkészült a természettudományi pavilon. A rekonstrukció során könnyed szerkezetű tetővel zárták le a kastély udvarát, ebben kapott helyet a Mátraderecskén talált mamutcsontváz. A kastély egyik legszebb és legreprezentatívabb helyisége a barokk kastély építtetőjének, báró Orczy Lőrincnek az emlékszobája. Az épület felújítása során végzett kutatások alkalmával kerültek elő a falat borító nagyméretű, városképeket és csatajeleneteket ábrázoló freskók, amelyek készítési ideje a 18. század végére tehető. Az ország második legnagyobb természettudományi gyűjteménye kapott helyet az új, modern, háromszintes épületben. A kiállítás fő vonulatát a három kiállítási szintet átérő kocsánytalan tölgy jelenti, mely az élővilág szintezettségét szimbolizálja. A pálmaházban a trópusi növény- és állatvilág tárul a látogatók elé.

Ferencesek Műemlék Könyvtára

3200 Gyöngyös, Barátok tere 2., Tel.: 37/311-971

A könyvtár Magyarország egyetlen középkori kolostor-könyvtár műemléke, a magyar könyvalkotás, a kódexírás első műhelye. 1475-ből származó oklevél szerint már éltek ferencesek Gyöngyösön, így a könyvtár alapítása is erre az időszakra tehető. A kolostor könyvtárában tizenhatezer kötet található, közülük 170 ősnyomtatvány. A magyarországi legrégebbi nyomtatott könyvritkaság 1998-ban került elő egy befalazott rejtekhelyről. Ez az 1462-ből származó ún. Fustus-Biblia. A könyvtár mai berendezését, a könyvszekrényeket a 18. században ferences testvérek készítették. EU projekt keretében megújult a templom mellett a középkori épületegyüttes. A felújítás során számos értékes iratot, például egy 1664-ből származó pápai oklevelet is találtak. Tudományos szenzáció, hogy a templom mellékhajójában két befalazott falfülkére akadtak. A padozat szintjénél kezdődő fülkéket valószínűleg a 17–18. században alakították ki. Kibontásukkor nem kis meglepetésre kiderült, hogy egy tökéletes, ma is használható, ősi gyóntatófülkére bukkantak. A pályázati pénzből a középkori épületegyüttes egyéb értékei is megújulnak.

Egyházi Kincstár, Huszár Lajos Éremtár

3200 Gyöngyös, Szent Bertalan u. 3., Tel.: 37/500-446

A kincstár épülete az egykori Almásy ház, vagy más néven a Szent Korona Ház. A házat Almásy Pál építtette 1784-ben, jelentősége a napóleoni háború idején nőtt meg, 1806-1809 között több ízben itt őrizték a magyar koronát. Ezért ez a ház mai neve. 1932-ben került egyházi tulajdonba, 1945 óta plébánia. Emeletének nagytermében kincstárat alakítottak ki. Az esztergomi után hazánk második legjelentősebb egyházi gyűjteményében gótikus és barokk monstranciák, miseruhák, könyvek láthatók. A gyűjtemény világviszonylatban is egyedülálló voltát az adja, hogy a bőrtűs, filigrán kelyhekből mindössze 14 darab van a világon, ebből 8 itt látható.

A város másik érdekessége a Huszár Lajos Éremtár (3200 Gyöngyös, Fő tér 10., Tel.: 37/311-883). A Fő téren, a Grassalkovich palotában helyezkedik el. Az érem- és emlékérem gyűjtemény Magyarország 1000 éves történelmét öleli fel Szt. István dénárjától a mai forint pénzekig. Hű képet nyújt Európa 1000 éves pénzverési történelméről.

Mátrafüred – Palócbaba gyűjtemény

3232 Mátrafüred, Pálosvörösmarti út 2., Tel.: 37/320-183

A volt általános iskola épületében találjuk a palóc néprajzi magángyűjteményt és a palóc babák kiállítását. Az első teremben 30 palóc babát látunk, ezek Lovászné Juhász Rita népviseletkészítő művész keze munkáját dicsérik. Az egykori ünnepi és hétköznapi viseletekből látunk ízelítőt. Látható itt többek között fiatal menyecske öltözet, menyasszony-vőlegény, ágyát vető fiatal lány, guzsalyon fonó asszony férjével. Elsősorban nógrádi és hevesi viseletek láthatók, de Borsod, illetve Gömör megye néprajzi kultúrája is fellelhető a babákon. Különlegesség az a 12 baba, mely a magyar nemesi, polgári öltözködés kultúráját mutatja be a középkortól az 1900-as évek elejéig. A második teremben a palóc falvak régi lakástextíliáit, viseleti és használati eszközeit látjuk. A gyűjteményt Szakácsné Mészáros Magda népi iparművész kezdte gyűjteni fél évszázaddal ezelőtt. A kiállítás anyaga 105 faluból származik, kiemelkedő darabjai a szőttes textilek, sátorlepedők. A Néprajzi Múzeum által védetté nyilvánított anyagban a jeles ünnepi viseletek mellett a hétköznapi ruhák is helyet kaptak.

Gyöngyöstarján – Falumúzeum

3036 Gyöngyöstarján, Dobó út 32. , Tel.: 37/372-025

A Falumúzeum a település egyik csendes mellékutcájában bújik meg. A régi idők hangulatát idéző cégér mögött igazi különlegesség található. Gyönyörű, ízléses, hangulatos és tárgyakban gazdag enteriőröket rendeztek be a három helyiségben, ami később kibővült egy asztalosműhellyel és egy ásványkiállítással is. Ez utóbbi azért is egyedi, mert Nagy Károly teljes magángyűjteménye Gyöngyösoroszban található. Itt a Mátra ásványai mellett a világ számos tájáról származó különlegességek is láthatóak. A berendezési és használati tárgyak a falubeliek adományaiból gyűltek össze, és időről időre, nagy gondossággal, alkalomhoz illően átrendezik a gyűjteményt. A Falumúzeum tágas, idilli udvarán új, gyönyörű tulipános kenyérsütő kemencében helyi különlegességek sülnek. A kemence finomságaiból kapnak kóstolót évente a Mátrai múzeumok éjszakája program vendégei is, melyhez gyöngyöstarjáni borokat kínálnak. További látnivaló a Kövesdombon található hazánkban egyedülálló, európai hírű kőképződmény, amely úgynevezett lemes, pados jáspis lelőhely. Az alsó rétegekben a zöld, felül a vörös dominál.

Markaz – Tájház

3262 Markaz, Fő u. 138., Tel.: 37/363-562

A házat az 1870-es évek elején Valkó Vendel helyi mester építette, típusa szarufás, torokgerendás, vízvetős, deszkaoromzatos ház. Teteje nád, korábban tetőfedésre rozsszalmából kötött zsúpot használtak. A tájházat durván faragott patakkőből, agyagos földbe építették. A lakóépülettel párhuzamosan húzódik egy kamrából és egy eszköztárolóból álló gazdasági épület. Hegedüs Istvánné vezetésével idős asszonyok gyűjtötték össze a faluban még fellelhető tárgyakat. A berendezési és felszerelési tárgyak java része a 20. sz. elejéről származnak. Egy komód tetején Keszthelyi Jánosné, Marika néni népművészeti babái és népi gyermekjátékai sorakoznak. Az ő munkáiból néhány darabot a kecskeméti Szórakatónusz Játékmúzeum is őriz. Bölcső, vetett ágy, rokka, szövőszék, konyhafelszerelési tárgyak – a hajdani életmód jellemző darabjai mind megtalálhatók a házban. Külön érdekesség mindkét szobában a kék búbos kemence. További látnivalók Markazon: Szent Korona emlékmű, Melegvízi-forrás, Kézműveshász. Érdemes gyalogtúrát tenni a Markazi vár romjaihoz, ahonnan páratlan kilátás nyílik a Markazi-tóra.